Riksdagens protokoll 1990/91:78

Torsdagen den 14 mars

Kl. 14.30–14.31

Protokoll
1990/91:78

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 mars.

2 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1990/91:133 Fortsatt giltighet av lagen (1982:315) om styrelserepresentation för samhället i vissa stiftelser, m.m.

1990/91:135 Ändrat huvudmannaskap för sjukreseadministrationen m.m.

1990/91:139 Avgifter för kontrollen av teknisk sprit och alkoholhaltiga preparat

Motionerna

med anledning av prop. 1990/91:81 Filmstöd

1990/91:Kr13 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1990/91:Kr14 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

1990/91:Kr15 av Jan Hyttring m.fl. (c)

1990/91:Kr16 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

1990/91:Kr17 av Ingrid Sundberg m.fl. (m)

1990/91:Kr18 av Gunilla Andersson (s)

med anledning av prop. 1990/91:88 Energipolitiken

1990/91:N63 av Roland Larsson och Kersti Johansson (c)

1990/91:N64 av Bengt-Ola Ryttar (s)

1990/91:N65 av Kjell Ericsson och Karin Starrin (c)

1990/91:N66 av Sten Östlund m.fl. (s)

1990/91:N67 av Kaj Nilsson (mp)

1990/91:N68 av Inger Schörling m.fl. (mp)

1990/91:N69 av Per-Ola Eriksson m.fl. (c)

1990/91:N70 av Anders G Högmark m.fl. (m)

1990/91:N71 av Börje Hörnlund (c)

1990/91:N72 av Rolf L Nilson m.fl. (v)

1990/91:N73 av Rolf L Nilson m.fl. (v)

1990/91:N74 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:N75 av Ivar Franzén (c)
1990/91:N76 av Ivar Franzén (c)
1990/91:N77 av Karin Wegestål (s)
1990/91:N78 av Krister Skånberg (mp)
1990/91:N79 av Krister Skånberg (mp)
1990/91:N80 av Krister Skånberg (mp)
1990/91:N81 av Krister Skånberg (mp)
1990/91:N82 av Birger Andersson och Marianne Andersson i Vårgårda (c)
1990/91:N83 av Jan Hyttring (c)
1990/91:N84 av Birger Rosqvist och Nils T Svensson (s)
1990/91:N85 av Birger Rosqvist (s)
1990/91:N86 av Åke Selberg och Iréne Vestlund (s)
1990/91:N87 av Karin Starrin m.fl. (c)
1990/91:N88 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:N89 av Magnus Persson (s)
1990/91:N90 av Arne Kjörnsberg m.fl. (s)
1990/91:N91 av Birgitta Hambraeus (c)
1990/91:N92 av Isa Halvarsson (fp)
1990/91:N93 av Krister Skånberg (mp)

med anledning av prop. 1990/91:90 En god livsmiljö
1990/91:Sk52 av Lars Bäckström m.fl. (v)
1990/91:Sk53 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:Sk54 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Sk55 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)
1990/91:Sk56 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:U6 av Bengt Hurtig m.fl. (v)
1990/91:U7 av Bengt Hurtig m.fl. (v)
1990/91:U8 av Anna Horn af Rantzien m.fl. (mp)
1990/91:U9 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:U10 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:U11 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:U12 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Ub80 av Birger Hagård och Hans Dau (m)
1990/91:Ub81 av Lena Boström (s)
1990/91:Ub82 av Inga-Britt Johansson m.fl. (s)
1990/91:Ub83 av Ulla Orring (fp)
1990/91:Ub84 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)
1990/91:Ub85 av Hans Dau (m)
1990/91:Ub86 av Marianne Jönsson och Agne Hansson (c)
1990/91:Ub87 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Ub88 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)
1990/91:Ub89 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:Ub90 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:T72 av Görel Thurdin (c)
1990/91:T73 av Christina Pettersson m.fl. (s)
1990/91:T74 av Carl Bildt m.fl. (m)

1990/91:T75 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:T76 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:T77 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)
1990/91:T78 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:T79 av Viola Claesson och Jan Strömdahl (v)
1990/91:T80 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:T81 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:T82 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:T83 av Jan Sandberg (m)
1990/91:T84 av Gösta Lyngå m.fl. (mp)
1990/91:Jo60 av Rune Berglund (s)
1990/91:Jo61 av Doris Håvik m.fl. (s)
1990/91:Jo62 av Sigrid Bolkéus m.fl. (s)
1990/91:Jo63 av Karin Falkmer (m)
1990/91:Jo64 av Marianne Andersson i Vårgårda och Jan Hyttring (c)
1990/91:Jo65 av Lisbet Calner m.fl. (s, m, fp, c, v, mp)
1990/91:Jo66 av Jens Eriksson (m)
1990/91:Jo67 av Göran Åstrand m.fl. (m)
1990/91:Jo68 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)
1990/91:Jo69 av Lennart Pettersson (s)
1990/91:Jo70 av Karin Wegestål (s)
1990/91:Jo71 av Ingrid Hasselström Nyvall och Sören Norrby (fp)
1990/91:Jo72 av Birgitta Hambraeus (c)
1990/91:Jo73 av Åke Gustavsson m.fl. (s)
1990/91:Jo74 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo75 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo76 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo77 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo78 av Lola Björkquist och Karl-Göran Biörsmark (fp)
1990/91:Jo79 av Leo Persson och Arne Mellqvist (s)
1990/91:Jo80 av Carl Frick (mp)
1990/91:Jo81 av Anna Horn af Rantzien (mp)
1990/91:Jo82 av Anna Horn af Rantzien och Åsa Domeij (mp)
1990/91:Jo83 av Roy Ottosson m.fl. (mp)
1990/91:Jo84 av Gullan Lindblad och Göthe Knutson (m)
1990/91:Jo85 av Hans Dau (m)
1990/91:Jo86 av Ivar Virgin (m)
1990/91:Jo87 av Rune Rydén (m)
1990/91:Jo88 av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)
1990/91:Jo89 av Marianne Samuelsson (mp)
1990/91:Jo90 av Göran Engström (c)
1990/91:Jo91 av Kersti Johansson (c)
1990/91:Jo92 av Sören Norrby (fp)
1990/91:Jo93 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo94 av Lennart Brunander och Karin Starrin (c)
1990/91:Jo95 av Lennart Brunander och Karin Starrin (c)
1990/91:Jo96 av Lennart Brunander och Karin Starrin (c)
1990/91:Jo97 av Rolf L Nilson m.fl. (v)

1990/91:Jo98 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo99 av Annika Åhnberg (v)
1990/91:Jo100 av Rolf L Nilson (v)
1990/91:Jo101 av Björn Samuelson m.fl. (v)
1990/91:Jo102 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo103 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo104 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo105 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:Jo106 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo107 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo108 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo109 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Jo110 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)
1990/91:Jo111 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:Jo112 av Carl Frick (mp)
1990/91:Jo113 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:Jo114 av Viola Claesson och Jan Strömdahl (v)
1990/91:Jo115 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:Jo116 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:Jo117 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo118 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo119 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:Jo120 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Jo121 av Jan Sandberg (m)
1990/91:Jo122 av Gösta Lyngå m.fl. (mp)
1990/91:Jo123 av Eva Goës och Krister Skånberg (mp)
1990/91:Jo124 av Kjell Dahlström m.fl. (mp)
1990/91:N49 av Bengt Hurtig m.fl. (v)
1990/91:N50 av Ivar Virgin (m)
1990/91:N51 av Gunnar Björk m.fl. (c)
1990/91:N52 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:N53 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:N54 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:N55 av Carl Frick (mp)
1990/91:N56 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:N57 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:N58 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:N59 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:N60 av Jan Sandberg (m)
1990/91:N61 av Gösta Lyngå m.fl. (mp)
1990/91:N62 av Eva Goës och Krister Skånberg (mp)
1990/91:Bo27 av Sören Norrby (fp)
1990/91:Bo28 av Sören Lekberg och Bo Holmberg (s)
1990/91:Bo29 av Anna Horn af Rantzien och Eva Goës (mp)
1990/91:Bo30 av Carl Bildt m.fl. (m)
1990/91:Bo31 av Annika Åhnberg m.fl. (v)
1990/91:Bo32 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)
1990/91:Bo33 av Inger Schörling m.fl. (mp)

1990/91:Bo34 av Olof Johansson m.fl. (c)
1990/91:Bo35 av Lars Werner m.fl. (v)
1990/91:Bo36 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:Bo37 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Bo38 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Bo39 av Inger Schörling m.fl. (mp)
1990/91:Bo40 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1990/91:Bo41 av Jan Strömdahl m.fl. (v)
1990/91:Bo42 av Kjell Dahlström m.fl. (mp)

3 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 12 mars

1990/91:166 av *Håkan Holmberg* (fp) till statsrådet Göran Persson om skolans skyldighet att motverka rashets m.m.:

Hösten 1989 fälldes närradiosändaren Radio Islam och dess ansvarige programutgivare Ahmed Rami i Stockholms tingsrätt för yttrandefrihetsbrottet hets mot folkgrupp. Domen fastställdes hösten 1990 i allt väsentligt av Svea hovrätt. Radio Islam hade då bedrivit en hets mot judar av ett slag som torde sakna motsvarighet såväl i Sverige som övriga Västeuropa sedan den nazistiska hetsen före och under andra världskriget. Någon religionsdebatt eller debatt om situation i Mellanöstern förekom inte i sändningarna. Däremot upprepades alla den traditionella antisemitismens påståenden, kompletterade med den kända nynazistiska tesen att nazisternas förintelse av sex miljoner judar aldrig ägt rum utan är en "judisk propagandabluff" i syfte att idka utpressning mot västvärlden. Föregivna "bevis" för denna tes presenterades också. I kretsen kring Rami finns också väl bekanta svenska nynazister.

Rami har nu återupptagit sin verksamhet och dessutom utvidgat den. Målgruppen är nu inte bara närradiolyssnare i allmänhet utan också elever i gymnasieskolan. I sändningen natten 23–24 februari 1991 beskriver Rami hur han erbjuder sig att komma till gymnasieskolor och presentera sitt budskap. Vid minst två skolor i Stockholmsområdet har detta också lyckats, även om viss oklarhet tycks råda om de former som denna medverkan haft. Rami hade den 23–24 februari också inbjudit elever från en tredje skola till sin studio och förde med dessa elever ett samtal bl.a. på temat att Förintelsen inte ägt rum.

Mot denna bakgrund vill jag fråga skolministern:

1. Vilka regler och anvisningar gäller beträffande skolans skyldighet att motverka nynazism och rashets?
2. Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidta för att förstärka skolans vakthållning mot rasistisk och nynazistisk propaganda?

1990/91:167 av *Margareta Persson* (s) till justitieministern om våldsskildringar riktade till barn:

Vi har med olika lagändringar de senaste åren försökt att stävja de grövsta skildringarna av våld och av sexuellt tvång, både i rörlig bild och i vanlig bild.

Riksdagen har t.ex. ändrat i brottsbalkens 16 kap. 10 § och också i 7 kap. 4 § 13. tryckfrihetsförordningen för att begränsa grovt våld och sexuellt våld.

I den allmänna debatten har särskilt markerats behovet av att begränsa våldsutbud i olika former till barn.

Riksdagen har t.ex. gjort klara ställningstaganden gentemot t.ex. leksaksbranschen och dataspelsbranschen, att de i sitt utbud till barn måste få bort det grövsta våldet. Riksdagen gjorde den markeringen att det nämnda våldsutbudet kan ge barn och ungdomar intrycket att samhället accepterar våld. Och ett sådant intryck får samhället inte ge barn. Överenskommelser har sedan träffats mellan leksaksbranschen/dataspelsbranschen och barnmiljörådet/konsumentverket om en begränsning av våldsutbudet.

Ett råd mot skadliga våldsskildringar har också inrättats.

Nu har de förändringar som skett i lagstiftningen börjat prövas i praktiken. Den 12 december 1990 gjorde två privatpersoner en anmälan till polismyndigheten i Stockholm om tryckfrihetsbrottet olaga våldsskildring med avseende på innehållet i den periodiska tidskriften Batman nr 8/1990. De menade att skriften innehöll sådana inslag av tecknade bilder som borde medföra ansvar för tryckfrihetsbrott.

Justitiekanslern avskrev dock ärendet, han menade att det inte fanns något inslag av sexuellt våld eller tvång i den anmälda tidningen.

Behandlingen av anmälan av tidningen Batman föranleder att en ny diskussion tas kring våld som riktas mot barn och våld som riktas mot vuxna. Det kan vara begripligt att Batman inte kan åtalas om man ser strikt neutralt på det som skildras i tidningen. Men tidningen är en tidskrift som riktas till barn. Köparna och läsarna av tidningen är uppenbart mindre barn. Man måste då fråga sig om inte starkare kriterier måste ställas upp när det gäller våldsskildringar i tidskrifter som uppenbart säljs till barn.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga justitieministern följande:

Är justitieministern beredd att se över lagstiftningen när det gäller våld och sexuellt våld i bild, som uppenbart riktas mot barn?

1990/91:168 av *Gunnar Hökmark* (m) till industriministern om avvecklingen av kärnkraften:

I ett propagandabrev som utsändes "till dig som vill veta mer om socialdemokraternas syn på miljön" skriver statsrådet Birgitta Dahl: "Avvecklingen av kärnkraften skall vara avslutad senast år 2010. Det förutsätter att avvecklingen påbörjas så tidigt att omställningen hinner genomföras utan allvarliga störningar för energiförsörjningen och sysselsättningen."

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor till industriministern:

1. Innebär kravet att avvecklingen skall påbörjas redan under 1990-talet?

2. Hur tidigt måste avvecklingen påbörjas för att den inte – enligt regeringen – skall medföra "allvarliga störningar för energiförsörjningen och sysselsättningen"?

3. Är det regeringens bedömning att den svenska energimarknaden fram till år 2010 skall kunna möta såväl det tillkommande elbehovet som ersätta dagens kärnkraft med elproduktion genom vindkraft och biobränslen?

1990/91:169 av *Ines Uusmann* (s) till kommunikationsministern om lantbrevbärarnas roll i glesbygd:

För att Posten skall klara att fullfölja sin regionalpolitiska uppgift spelar lantbrevbäringen en viktig roll.

Lantbrevbärarna delar ut vanlig post, värdeförsändelser, agerar bankkontor, lämnar varor och medicin och har ofta ett socialt åtagande i samarbete med kommunerna. Enligt uppgift förbereds nu försök i vissa regioner med samdistribution av vanlig post och tidningar på natten. För tidningsdistributionen kan detta vara effektivt men ur en mängd andra aspekter som exempelvis servicemässiga, sociala och arbetsmiljömässiga reser sig onekligen stora frågetecken.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga kommunkationsministern:

Avser kommunikationsministern att vidta några åtgärder för att slå vakt om lantbrevbärarnas roll som en del av den regionala och sociala strukturen i landets glesbygdsområden?

1990/91:170 av *Kristina Svensson* (s) till kommunikationsministern om postservicen:

Utredningen Affärsverk med regionalt och socialt ansvar hade till uppgift att precisera verkens regionalpolitiska och sociala ansvar. Utredningen tog ur glesbygdspespektiv utgångspunkt bl.a. i tillgängligheten till postservice för ett hushåll; dels i avståndet från bostaden, dels hur ofta postservicen är tillgänglig.

Utredningen behandlade inte postservice i tätorterna. Landets 2 100 postkontor är servicepunkter som medborgarna behöver ha nära till och som dessutom drar till sig annan service och därmed utvecklar orten eller bostadsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga kommunikationsministern följande:

Avser statsrådet att vidta några åtgärder så att posten när det gäller postkontor i tätorterna uppfyller sitt sociala ansvar gentemot medborgarna och utvecklingsansvar gentemot orten?

1990/91:171 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern om Tobaksbolagets produkter som marknadsförs utomlands, m.m.:

Det svenska, statsdominerade Tobaksbolaget har under senare år expanderat kraftigt utomlands. Tobaksbolaget har bl.a. blivit en av världens största tillverkare av snus och tuggtobak. Utlandssatsningen på snus av

svensk typ har tidigare försvarats med det svenska företagets särskilda ansvarsmedvetenhet och dess produkters höga kvalitet. Men en färsk studie från USA visar att ett nytt snusmärke, av svensk typ och lanserat av Procordias dotterbolag Pinkerton Tobacco, har de högsta halterna av s.k. nitrosaminer av alla märken i USA. Detta stämmer inte med tidigare tal om den svenska tobakskoncernens inriktning på "mindre skadliga" produkter i utlandsverksamheten.

Den svenska utlandssatsningen på snus har också hamnat i blickpunkten genom det förslag till EG-direktiv som nyligen framlagts och som skulle innebära ett totalt förbud inom EG mot snus av svensk typ. Det finns tecken på att det nu pågår en verksamhet från Tobaksbolagets sida för att få stöd för det svenska snuset gentemot EG. Vissa svenska beslutsfattare och opinionsbildare med internationell betydelse har t.ex. fått en speciell snusdosa med olika sorters svenskt och utländskt snus. Det kan inte uteslutas att syftet är att övertyga EG-besökare och andra om att det svenska snuset inte bör förbjudas.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande frågor:

1. Vilka kvalitetskrav ställs på de tobaksprodukter som den svenska, statsdominerade tobakskoncernen marknadsför utomlands? Är kraven lägre än för motsvarande produkter i Sverige?
2. Vilka normer tillämpar den svenska tobakskoncernen i sin marknadsföring utomlands? Har Procordias tobaksföretag några egna restriktioner för reklam som tillämpas i länder där inhemska reklamregler är få eller obefintliga?
3. Pågår eller förbereds några svenska åtgärder – från statens eller statligt dominerade företags sida – för att stoppa ett framtida snusförbud inom EG? Bedriver Procordias tobaksföretag någon lobbyverksamhet gentemot EG? Planerar regeringen några initiativ, t.ex. att begära nationellt undantag för Sverige för ett eventuellt EG-förbud mot snus? Hur bereds i så fall sådana initiativ? Tillfrågar man t.ex. livsmedelsverket, socialstyrelsen eller konsumentverket i sådana frågor?

4 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 12 mars

1990/91:463 av *Erkki Tammenoksa* (s) till försvarsministern om åtgärder mot värnpliktigas skadegörelse under permissionsresor:

Återigen har värnpliktiga vandaliserat ett tåg. Vad ämnar statsrådet vidta för åtgärder för att dylika, inte minst ur försvarssynpunkt, negativa händelser inte upprepas?

1990/91:464 av *Lena Boström* (s) till socialministern om kvalifikation för tjänst som chef för vårdcentral:

I samband med den nya lagen om samlat ledningsansvar inom vården har oklarheter uppstått om hur man skall tolka lagen. Synpunkter framförs att den nya lagen ger utrymme för landstingen att utse den mest lämpade att vara chef, dvs. att även andra än läkare kan komma i fråga.

Socialutskottet har uttalat "att det utan nackdelar för patientsäkerheten bör ankomma på sjukvårdshuvudmännen att själva bestämma, vilka enheter som omfattas av ledningsansvar och vilka enheter som lämnas utanför".

Avser socialministern att vidta några åtgärder så att det bättre klarläggs vem som får utses som chef för en vårdcentral?

5 § Kammaren åtskildes kl. 14.31.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TOM T:SON THYBLAD

/Barbro Karlsson

Innehållsförteckning

Torsdagen den 14 mars

1 § Justering av protokoll 1
2 § Bordläggning 1
3 § Anmälan om interpellationer
1990/91:166 av Håkan Holmberg (fp) om skolans skyldighet att motverka rashets m.m. 5
1990/91:167 av Margareta Persson (s) om våldsskildringar riktade till barn 6
1990/91:168 av Gunnar Hökmark (m) om avvecklingen av kärnkraften 6
1990/91:169 av Ines Uusmann (s) om lantbrevbärarnas roll i glesbygd 7
1990/91:170 av Kristina Svensson (s) om postservicen 7
1990/91:171 av Barbro Westerholm (fp) om Tobaksbolagets produkter som marknadsförs utomlands, m.m. 7
4 § Anmälan om frågor
1990/91:463 av Erkki Tammenoksa (s) om åtgärder mot värnpliktigas skadegörelse under permissionsresor 8
1990/91:464 av Lena Boström (s) om kvalifikation för tjänst som chef för vårdcentral 9

gotab 98396, Stockholm 1991